

สิทธิขยาสัญญาและงดค่าปรับ

เมือหน่วยงานรัฐสั่งหยุดงานก่อสร้าง—วิเคราะห์ตาม พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ

กรณีศึกษา: คำสั่งหยุดงานก่อสร้าง

หน่วยงานรัฐ (อบต.) สั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานก่อสร้างถนนเป็นเวลา **20 วัน** เพื่อรอผลการทดสอบคุณภาพชั้นดิน ซึ่งเป็นขั้นตอนของหน่วยงานเอง

คำถาม: ผู้รับจ้างมีสิทธิขอขยายเวลาและงดเว้นค่าปรับหรือไม่?

หัวใจสำคัญคือ: ได้มีการเผื่อเวลารอผลทดสอบไว้ในสัญญาแล้วหรือไม่?

กรณีที่ 1: ไม่ได้เผื่อเวลาไว้ในสัญญา

ความล่าช้าที่เกิดขึ้น ถือเป็น **"เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ"**

อ้างอิงหลักกฎหมาย:

- มาตรา 102 (1) พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ: ให้อำนาจดุลพินิจในการขยายเวลา/งดค่าปรับได้
- ระเบียบฯ ข้อ 182 (ข้อยกเว้น): ผู้รับจ้างไม่ต้องแจ้งเหตุภายใน 15 วัน เพราะหน่วยงานรัฐเป็นผู้สั่งให้หยุดและ "ทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่ต้น"

ผลลัพธ์: หน่วยงานต้องอนุมัติขยายสัญญาและงดค่าปรับ 20 วัน

กรณีที่ 2: เผื่อเวลารอผลไว้ในสัญญาแล้ว

หากหน่วยงานได้วางแผนล่วงหน้าและระบุ **"ระยะเวลารอผลทดสอบ"** รวมอยู่ในอายุสัญญาตั้งแต่แรก

อ้างอิงหลักสัญญา:

- ระยะเวลา 20 วันนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของภาระผูกพันตามสัญญาที่ผู้รับจ้างยอมรับแล้ว
- ไม่ถือเป็นเหตุการณ์ที่คาดหมายไม่ได้ หรือความบกพร่องที่ทำให้ผู้รับจ้างเสียเปรียบ

ผลลัพธ์: ผู้รับจ้างไม่มีสิทธิขอขยายสัญญาและงดค่าปรับเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม

สำหรับหน่วยงานของรัฐ

- **ตรวจสอบสัญญา:** ก่อนพิจารณาคำขอ ให้ตรวจสอบเอกสารสัญญาและ TOR อย่างละเอียดว่าได้ระบุ "ระยะเวลารอผลทดสอบ" ไว้หรือไม่
- **ยึดหลักความยุติธรรม:** หากเป็นความบกพร่องของหน่วยงาน การอนุมัติขยายเวลาถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตและเป็นธรรม
- **วางแผนล่วงหน้า:** ในโครงการถัดไป ควรวางแผนและระบุขั้นตอนที่ต้องรอผลการดำเนินการจากหน่วยงานอื่นไว้ในสัญญาให้ชัดเจน

สำหรับผู้รับจ้าง

- **อ่านสัญญาก่อนลงนาม:** ตรวจสอบเงื่อนไขเรื่องระยะเวลาการทำงานให้ถี่ถ้วน ว่าครอบคลุมขั้นตอนที่ต้องรอการดำเนินการจากหน่วยงานรัฐหรือไม่
- **รักษาสีติของตน:** หากความล่าช้าเกิดจากคำสั่งของรัฐและไม่ได้เผื่อเวลาไว้ในสัญญา ท่านมีสิทธิยื่นคำขอขยายเวลาและงดค่าปรับได้ทันที
- **สื่อสารอย่างเป็นทางการ:** แม้กฎหมายจะมีข้อยกเว้น ควรทำหนังสือแจ้งเหตุและขอขยายเวลาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นหลักฐาน

สิทธิ "ขยายสัญญาและงดค่าปรับ" เมื่อหน่วยงานรัฐสั่งหยุดงานก่อสร้าง—ต้องดูที่ "สัญญา" และ "กฎหมาย" ก่อนเสมอ!

ในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยเฉพาะงานก่อสร้าง (ซึ่งถือเป็น "พัสดุ" ภายใต้บังคับของ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560) มักเกิดกรณีที่หน่วยงานเจ้าของโครงการ (เช่น อบต.) สั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานชั่วคราวเพื่อรอผลการทดสอบทางเทคนิค ซึ่งนำมาสู่คำถามว่า ผู้รับจ้างมีสิทธิขอขยายระยะเวลาสัญญา (Extension of Time: EOT) และได้รับการงดค่าปรับหรือไม่?

การพิจารณาเรื่องนี้ต้องทำอย่างยุติธรรมตามหลักกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาจ้าง

คำถามจากหน่วยงานราชการ (กรณีศึกษา)

คำถาม: ขอสอบถามครับ การงดค่าปรับให้ผู้รับจ้าง กรณีสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานเพื่อรอผลทดสอบพัสดุ (อบต. ได้จ้างผู้รับจ้างก่อสร้างถนน คสล. ซึ่งในรายละเอียดแบบฯ ได้มีการขึ้นดิน และลงดินลูกรัง ซึ่งเมื่อผู้รับจ้างได้ดำเนินการขั้นตอนนี้เสร็จแล้ว จึงได้มีการทดสอบชั้นดินฯ ก่อนทำการเทพื้นผิวจราจรคอนกรีต โดยอบต. ได้ขอให้แนวทางหลวงเป็นผู้ดำเนินการทดสอบ ในช่วงที่รอผลทดสอบจึงได้สั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงาน รวมเป็น 20 วัน) ด้วยเหตุนี้เราสามารถงดค่าปรับให้แก่ผู้รับจ้างได้ไหมครับ

คำตอบที่ชัดเจนและเป็นธรรมตามหลักกฎหมาย

การพิจารณาว่าต้องขยายเวลาหรือไม่อยู่ที่การตีความเงื่อนไขในสัญญาและการนำบทบัญญัติของกฎหมายมาบังคับใช้ ดังนี้:

ส่วนที่ 1: หลักการทางกฎหมายและสัญญา — ถ้าไม่ได้เผื่อเวลาไว้ ต้องขยายให้!

หากความล่าช้า 20 วันนี้ ไม่ได้มีการกำหนดหรือเผื่อระยะเวลาไว้ในสัญญาตั้งแต่แรก ถือว่าความล่าช้าดังกล่าวเกิดจากคำสั่งของหน่วยงานของรัฐเอง (อบต.) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้รับจ้าง

1.1 บทบาทของสัญญาจ้างก่อสร้างข้อ 21 (หลักการขยายเวลา)

ข้อกำหนดว่าด้วยการขยายเวลาทำการตามสัญญา (ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ใน สัญญาข้อ 21 ของแบบสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานที่ออกตามมาตรา 93) ได้วางหลักการไว้ว่า เมื่อความล่าช้าเกิดขึ้นจากเหตุที่ผู้ว่าจ้าง (หน่วยงานรัฐ) ต้องรับผิดชอบ และไม่ได้เป็นความผิดของผู้รับจ้าง หากผู้รับจ้างยื่นคำขอขยายเวลา ก็ต้องขยายเวลาให้เขา

1.2 อ้างอิง พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560: หลักการทางสัญญาข้างต้นนั้นถูกกำกับด้วยกฎหมายอย่างชัดเจนใน มาตรา 102 แห่ง พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ 2560 ซึ่งอนุญาตให้ผู้มีอำนาจพิจารณาหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลาทำการตามสัญญาได้ตามจำนวนวันที่มีเหตุเกิดขึ้นจริง เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้:

- (1) เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ
- (3) เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

วิเคราะห์กรณี: การที่ อบต. สั่งให้หยุดงาน 20 วัน เพื่อรอผลทดสอบ (ซึ่งเป็นการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ) ย่อมถือเป็น "เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ" และ "ไม่ใช่ความผิดของเขา" (ผู้รับจ้าง) ผู้รับจ้างจึงมีสิทธิได้รับการขยายเวลา 20 วันเต็มตามหลักกฎหมายและหลักสัญญา

1.3 หน้าที่การแจ้งเหตุ (ระเบียบข้อ 182): แม้ ระเบียบกระทรวงการคลังฯ พ.ศ. 2560 ข้อ 182 จะกำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุล่าช้าภายใน 15 วัน แต่ระเบียบนี้มีข้อยกเว้นไว้ว่า: **ไม่ต้องแจ้งภายในกำหนดเวลา หากเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือหน่วยงานของรัฐทราบดีอยู่แล้วตั้งแต่ต้น**

เนื่องจาก อบต. เป็นผู้ *สั่งหยุดงาน* เอง [Query] อบต. จึงทราบเหตุแห่งความล่าช้า 20 วันนั้นดีอยู่แล้ว ดังนั้น การขยายเวลาให้ผู้รับจ้างจึงเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนที่ 2: ข้อยกเว้นสำคัญ – หากหน่วยงานได้ "เผื่อระยะเวลา" ไว้ในสัญญาแล้ว

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ (อบต.) ได้มีการวางแผนล่วงหน้าและระบุไว้ในแบบรูปรายการงานก่อสร้าง หรือเอกสารประกวดราคาอย่างชัดเจนว่า:

1. โครงการนี้ต้องมีขั้นตอนการรอผลทดสอบ
2. ได้เผื่อระยะเวลา 20 วันดังกล่าวรวมอยู่ในระยะเวลาทำการตามสัญญาตั้งแต่แรก

ผลการวิเคราะห์: หากผู้รับจ้างรับทราบและยอมรับเงื่อนไขนี้ตั้งแต่เริ่มทำสัญญา (ตามหลักการของสัญญาข้อ 21) [Query] ความล่าช้า 20 วันที่เกิดขึ้นจริงจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของตารางเวลาที่ตกลงกันไว้แล้ว ผู้รับจ้างจึงไม่มีสิทธิขอขยายระยะเวลาก่อสร้างเพิ่มอีก เพราะหน่วยงานของรัฐได้ให้ความคุ้มครองเรื่องเวลาสำหรับการรอลงกล่าวไว้แล้วตามเงื่อนไขในสัญญา.

ข้อสรุปและข้อแนะนำเพื่อการปฏิบัติที่เป็นธรรม

สถานการณ์	การพิจารณา	อ้างอิงทางกฎหมายและสัญญา
1. ไม่ได้เผื่อเวลาไว้ในสัญญา	หน่วยงาน ต้อง อนุมัติขยายเวลา 20 วัน และงดค่าปรับที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้างฯ มาตรา 102 (1) และ หลักการตามสัญญาข้อ 21
2. เผื่อเวลาไว้ในสัญญาแล้ว	หน่วยงาน ไม่ต้อง อนุมัติขยายเวลาเพิ่มอีก	ถือเป็นเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ตั้งแต่ต้นและเป็นส่วนหนึ่งของอายุสัญญาแล้ว

ข้อแนะนำ: หน่วยงานราชการต้องตรวจสอบเอกสารสัญญาจ้างก่อสร้างและแบบรูปรายการงานก่อสร้างอย่างรอบคอบ เพื่อให้การบริหารสัญญาเป็นไปตามหลัก "ความคุ้มค่า" และ "ความโปร่งใส" และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับจ้าง ซึ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของโครงการภาครัฐโดยรวม.